

Zitting 1981–1982

17 440

Tijdelijke verhoging van de inkomstenbelasting en de loonbelasting in het kader van het werkgelegenheidsbeleid 1982

Nr. 7

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 15 juni 1982

Algemeen

Het stemt mij tot voldoening dat de leden van de C.D.A.-fractie waardering hebben voor de ernst en de snelheid waarmee de Regering zich heeft gekweten van de taak bevredigende antwoorden te geven op de in het voorlopig verslag gestelde vragen. Op sommige punten hebben deze leden nog behoefte aan het maken van een enkele opmerking en aan het stellen van een nadere vraag.

Zij vragen naar de gevolgen van de verhoging per 1 juli a.s. van enkele sociale premies op de geraamde opbrengst van de loon- en inkomstenbelasting in 1982.

Voor zover de veranderingen in het regime van sociale premies leiden tot vermindering van het te belasten inkomen, is hiermee rekening gehouden bij het opstellen van de belastingramingen voor de Voorjaarsnota 1982. Het gaat hier om een bedrag van naar schatting 300 mln. De omvang van het financieringstekort van het Rijk zoals die bij de huidige inzichten wordt geraamd, is in de Voorjaarsnota 1982 onderwerp van uitvoerige beschouwingen. Verwezen wordt dan ook naar de desbetreffende passages in die nota.

De door deze leden uit de memorie van antwoord getrokken conclusie dat invoering van investeringsloon in 1983 door de Regering niet wordt beschouwd als een voorwaarde voor de beëindiging van de voorgestelde heffing, is juist.

Over de relatie tussen het werkgelegenheidsplan en de solidariteitsheffing bestaat bij de leden van de fractie van het C.D.A. nog onduidelijkheid. Met name ontgaat hen de strekking van de uitspraak uit de memorie van antwoord dat de eerste versie van het werkgelegenheidsplan alleen betrekking heeft op beleidsmaatregelen in 1982. Zij stellen dat het hier toch gaat om een beleid dat weliswaar in 1982 wordt gestart, maar dat zich uitstrekt over verscheidene jaren en dus ook in 1983 beslag zal leggen op financieringsmiddelen. Zij vragen of dat niet betekent, dat het van belang is dat er uitzicht bestaat dat bepaalde onderdelen van dit beleid in de toekomst gefinancierd kunnen worden uit de opbrengst van een investeringsloon.

Met mijn opmerking in de memorie van antwoord heb ik uiteraard niet willen zeggen dat na 1982 geen werkgelegenheidsbeleid zal worden gevoerd. Over de uitgaven voor het werkgelegenheidsbeleid en over de

financiering van dat beleid zal bij het begrotingsoverleg voor de jaren na 1982 moeten worden beslist. Bij het beleid gericht op herstel van investeringen en werkgelegenheid kan investeringsloon, afhankelijk van de nadere concretisering daarvan, een belangrijke rol spelen.

De leden van de C.D.A.-fractie hebben moeite met de opmerking in de memorie van antwoord dat het niet in de bedoeling heeft gelegen met de voorgestelde maatregel inkomenspolitieke effecten te bereiken. Zij menen dat deze uitspraak op gespannen voet staat met het antwoord op vragen van leden van de fracties van de P.v.d.A., van D'66 en van de C.P.N. waarin wordt gesteld, dat de nagestreefde verdeling van de koopkrachtmutaties niet zonder de solidariteitsheffing kan worden gerealiseerd.

Het ene antwoord sluit naar mijn oordeel het andere antwoord niet uit, waarbij ik aanteken dat in laatstbedoeld antwoord alleen in algemene zin is bedoeld op het feit dat in 1982 de nagestreefde verdeling van koopkrachtmutaties niet in de primaire sfeer alleen en dus niet zonder mutaties in de lastendruk kan worden gerealiseerd. Bij de besluitvorming rond de vormgeving van de solidariteitsheffing heeft het bereiken van bepaalde inkomenspolitieke effecten niet voorop gestaan. Dit neemt niet weg dat de effecten die het gevolg zijn van de maatregel, gegeven de voorgestelde vormgeving, wel hun rol hebben gespeeld in het totale kader van maatregelen met betrekking tot het inkomensbeleid in 1982.

In de stelling dat bij het inhoud geven aan het inkomensbeleid voor 1983 zal worden uitgegaan van de belastingwetgeving voor 1982 exclusief solidariteitsheffing schuilt naar mijn oordeel niet het gevaar van inkomensplaatjes met een dubbele bodem. Zoals in de memorie van antwoord is vermeld zal het wegvallen van de solidariteitsheffing in 1983 op zich zelf gezien mede bepalend zijn voor de feitelijke koopkracht in 1983 zoals ook de solidariteitsheffing van belang is voor de koopkracht in 1982. Het hanteren voor 1983 van het structurele inkomstenbelastingtarief 1982 – een tarief derhalve zonder solidariteitsheffing – als uitgangspunt, betekent niet dat materieel reeds door het vorige kabinet zou zijn afgesproken dat in 1983 van de hoogste inkomensgroepen een geringer koopkrachtoffer zou worden gevraagd dan correspondeerde met het regeerakkoord van dat kabinet. Het hanteren van dat uitgangspunt betekent alleen dat de voorgestelde tijdelijke verhoging van de inkomstenbelasting in 1982 voor alle inkomensgroepen buiten beeld blijft bij de invulling van het inkomensbeleid voor 1983. Bij de toetsing van dat beleid op koopkrachtmutaties wordt het vervallen van de solidariteitsheffing derhalve niet als een mutatie meegenomen.

Ter zake van de nadere notitie betreffende een structureel beleid voor de echte minima kan ik ter aanvulling op het door mij gestelde in de memorie van antwoord nog vermelden dat de studie op het Departement van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nog niet in een zodanig stadium is dat op korte termijn een notitie aan de Kamer tegemoet kan worden gezien.

Tot slot vragen deze leden naar aanleiding van hetgeen in de memorie van antwoord wordt gesteld over de loonbelasting- en premietabellen, naar de (technische) voorbereiding van deze tabellen.

Met de voorbereiding van nieuwe loonbelasting- en premietabellen is bij een tariefwijziging ca. twee maanden gemoeid vanaf het moment dat een beslissing over de voorbereiding van die wijziging is genomen. Die periode is nodig om de tabellen te berekenen, te drukken en te distribueren. De loonbelasting- en premietabellen zijn inmiddels verzendklaar. In verband met het late tijdstip waarop het wetsontwerp door de Staten-Generaal zal worden behandeld, zullen de tabellen onmiddellijk na de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer aan de inhoudingsplichtigen moeten worden verzonden. In het onderhavige geval is het niet mogelijk om, zoals gebruikelijk, te wachten met verzending aan de inhoudingsplichtigen tot na de behandeling door de Eerste Kamer. Indien de Eerste Kamer het wetsontwerp niet aanvaardt, zullen de inhoudingsplichtigen nader moeten worden geïnformeerd.

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzoeken de Regering om met het oog op de intentie van het wetsontwerp alsnog een duidelijke koppeling tot stand te brengen tussen de opbrengst van de solidariteitsheffing en bepaalde onderdelen van het werkgelegenheidsplan.

Zoals reeds in de memorie van antwoord is vermeld, kan van een dergelijke koppeling niet worden gesproken. Zowel de uitgaven binnen het werkgelegenheidsplan als de gekozen financieringswijze, waarvan de solidariteitsheffing een onderdeel is, moeten in hun totaliteit worden bezien. Een splitsing van het plan in afzonderlijke delen aan uitgaven- en ontvangstenzijde is om uitvoeringstechnische en budgettaire redenen ongewenst.

Deze leden vragen voorts op welke wijze de suggesties die de Minister-President deed tijdens het debat over de regeringsverklaring met betrekking tot alternatieven voor het voorliggende wetsontwerp, een praktische uitwerking kunnen krijgen.

De Minister-President heeft in dat debat het oog gehad op maatregelen met een structureel karakter die een stimulerend effect hebben op het doen van investeringen en het terugdringen van de werkloosheid, zoals het geval zou zijn geweest bij totstandkoming in substantiële omvang van investeringsloon in 1982. Uit de woorden van de Minister-President mag niet worden afgeleid dat de Regering pasklare alternatieven voor de tijdelijke heffing achter de hand houdt. Aan het verzoek van deze leden of de effecten van dergelijke alternatieven voor het inkomensplaatje en voor het financieringstekort kunnen worden aangegeven, kan ik dan ook niet voldoen.

Het spijt mij dat de argumenten van de Regering ten gunste van het wetsontwerp de leden van de fractie van de V.V.D. niet hebben overtuigd.

Met genoegen heb ik ervan kennis genomen dat de leden van de fractie van D'66 begrip hebben voor de financiële problemen voor de overheid, welke zouden voortvloeien uit het niet aanvaarden van deze tijdelijke en eenmalige verhoging van de inkomstenbelasting en de loonbelasting.

De Regering heeft niet het voornemen de voorgestelde tijdelijke heffing nog voor het eind van 1982 weer in te trekken. Tijdens de beraadslaging over de regeringsverklaring is van de zijde van de Regering alleen gesteld dat het overleg met de Kamer over de voorgestelde heffing een open karakter heeft en dat in verband daarmee rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat er een parlementair-politieke overeenstemming over vervanging van de voorgestelde heffing ontstaat.

Met de opmerking in de memorie van antwoord dat wat betreft de gedrukte loonbelastingtabellen er sprake is van een voldongen feit, althans wat betreft het derde kwartaal en vooropgesteld dat dit wetsontwerp wordt aanvaard, heb ik willen aangeven dat wijzigingen in de loonbelasting en in de in te houden premies AOW/AWW andere dan die welke in de thans voorbereide en gedrukte loonbelasting- en premietabellen zijn verwerkt, niet eerder zouden kunnen worden geëffectueerd dan via loonbelasting- en premietabellen voor het vierde kwartaal van 1982. Onzekerheid over de duur van de tijdelijke heffing heb ik met deze opmerking niet willen scheppen.

Met teleurstelling heb ik ervan kennis genomen dat de leden van de fractie van de S.G.P. in de memorie van antwoord niet die doorslaggevende argumenten hebben aangetroffen, die het hun gemakkelijker zouden hebben kunnen maken het voorstel positiever te beoordelen dan zij in het voorlopig verslag deden.

Moet de verzekering, dat het om een tijdelijke regeling gaat, zo vragen deze leden, niet mede worden bezien in het licht van de achterblijvende belastingontvangsten in 1981?

Het achterblijven van de belastingontvangsten moet worden geplaatst in het totale begrotingsbeeld, waarbij zowel de ontvangsten als de uitgaven een rol spelen. Een specifieke relatie met de solidariteitsheffing, die alleen in 1982 een element van dat begrotingsbeeld vormt, kan niet worden gelegd.

Wat betreft de inkomenseffecten in 1982 en 1983 in samenhang met de tijdelijkheid van de voorgestelde maatregel moge ik de aan het woord zijnde leden in de eerste plaats verwijzen naar mijn antwoord ter zake aan de leden van de C.D.A.-fractie.

In de tweede plaats behoeft niet te worden ontkend dat het inkomensbeleid er op was en is gericht de gevolgen voor de minima van het noodzakelijke matigingsbeleid te beperken. Dit streven was neergelegd in het regeerakkoord van het vorige kabinet, waarbij als uitgangspunt was gekozen dat de koopkracht van de minima met niet méér dan één procent zou mogen dalen. Het aanvaarden van de motie van de P.v.d.A. inzake de netto-netto-koppeling duidt erop dat de meerderheid van de Kamer de minima zoveel mogelijk wil blijven ontzien. Ook de voorgestelde premieverhogingen per 1 juli a.s. vormen een instrument om dit doel te bereiken. Zo heeft het kabinet, om de zwaksten in onze samenleving in een bepaalde mate te ontzien, een beperking van de inkomensgevolgen voor de minima aangebracht door het verhogen van de franchise in de WAO.

De aan het woord zijnde leden stellen, in het licht van het in het Centraal Economisch Plan 1982 geraamde verloop van de collectieve lasten, de vraag of het kabinet zich op het punt van de stabilisatie van de collectieve druk niet meer oriënteert op het regeerakkoord van het vorige kabinet.

Ik vestig de aandacht van deze leden erop dat in de regeringsverklaring niet alleen is uitgesproken dat het kabinet zich blijft oriënteren op dat regeerakkoord, maar ook dat het kabinet sanering van de overheidsfinanciën en stabilisatie van de collectieve druk onmisbaar acht voor herstel van de rentabiliteit van het bedrijfsleven. Dit neemt niet weg dat de collectieve druk in 1982, indien de aardgasbaten uit hoofde van de gasexport niet worden meegerekend en indien wordt gecorrigeerd voor de statistische vertekening in verband met de verlaging van de bejaarden- en arbeidsongeschiktheidsaftrekken, ten opzichte van 1981 een stijging van ruim een half procentpunt te zien geeft. Van die stijging vloeit overigens een gedeelte voort uit een toeneming van de niet-belastingmiddelen.

Deze leden merken op dat een voorbehoud is gemaakt ten aanzien van de tijdelijkheid van het voorstel, namelijk: «uitzonderlijke omstandigheden voorbehouden».

Ik wijs deze leden erop dat door mij geen voorbehoud met betrekking tot de tijdelijkheid van de heffing is gemaakt. Ik kan dan ook geen omstandigheden aangeven die een afwijking van het tijdelijke karakter van het voorstel zouden rechtvaardigen.

Deze leden menen dat de opvatting dat er een nauwe band bestaat tussen dit wetsontwerp en het werkgelegenheidsbeleid door de Minister niet al te serieus wordt genomen, aangezien hij in de memorie van antwoord schrijft: «dat in het oplopen van het financieringstekort een krachtig argument is gelegen voor de aanvaarding van de voorgestelde maatregel».

Bovengenoemde opmerking uit de memorie van antwoord heeft niet de door deze leden veronderstelde strekking maar verwoordt de algemene noodzaak om voor voorgenomen uitgaven, waaronder die welke ter bevordering van de werkgelegenheid worden gedaan, middelen ter financiering te vinden omdat anders het begrotingstekort oploopt. Deze noodzaak is thans gelet op de omvang van het financieringstekort des te klemmender.

Met betrekking tot de opmerkingen van deze leden over beperking van de uitgaven in het kader van de Voorjaarsnota 1982 verwijs ik naar die nota zelf.

De leden van de fractie van de S.G.P. plaatsen de kanttekening dat de relatie met het investeringsloon steeds verder op de achtergrond is

gedrongen. Zij vragen of het «voorschot» op het investeringsloon wel meewerkt om de weg voor het investeringsloon in 1983 te effenen. Het heeft deze leden wat bevreemd, dat in de memorie van antwoord geen aandacht is besteed aan hun bijdrage dienaangaande in samenhang met het extra offer dat van ambtenaren en trendvolgers per 1 juli a.s. zal worden gevraagd.

In de memorie van antwoord is naar aanleiding van een vraag van de leden van de fractie van het C.D.A. gesteld, dat de solidariteitsheffing geen reden kan vormen voor vertraging bij de invoering van investeringsloon. Deze heffing verschilt namelijk niet alleen in karakter aanzienlijk van investeringsloon, maar bovendien is zij eenmalig, terwijl ook in de toekomst grote inspanningen nodig zullen zijn om de ontwikkeling van investeringen en werkgelegenheid ten goede te keren.

Ten aanzien van korting per 1 juli 1982 op de loonsomtrend voor ambtenaren en trendvolgers werd in de memorie van antwoord opgemerkt, dat deze niet mag worden beschouwd als een voorschot op de invoering van investeringsloon. Wel vormt deze korting een bijdrage aan de financiering van het beleid gericht op verbetering van de werkgelegenheid en herstel van de investeringen.

Artikelen

Artikel III

In de bij deze nota gevoegde nota van wijziging is de inwerkingtreding van de onderhavige maatregel zodanig gewijzigd dat wordt vermeden dat de maatregel niet tijdig dat wil zeggen per 1 juli 1982 in werking treedt. Daartoe is als datum van inwerkingtreding 1 juli 1982 opgenomen. Het wetsontwerp zal naar mij gebleken is namelijk eerst op 30 juni het Staatsblad kunnen bereiken in welk geval inwerkingtreding met ingang van de tweede dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad overeenkomstig de vervangen tekst van artikel III zou hebben betekend dat de maatregel niet eerder dan op 2 juli 1982 zou kunnen ingaan.

De Minister van Financiën,
A. P. J. M. M. van der Stee